

saa et Ansvar overfor den fremtidige Politik, og det var derfor, at jeg fandt mig foranlediget til at rette en Række Spørgsmaal om den nærmeste Fremtids Politik, som jeg haaber maa blive besvaret under denne Sags Behandling. Hr. Jensen-Sønderup sagde, at jeg brød al Tradition ved at tale herom ved Tillægsbevillingslovens første Behandling. Jeg skal henvise til, at i 1909—10 førtes der under første Behandling af Tillægsbevillingsloven en Forhandling af politisk Art, og jeg har været af den Opfattelse, at alle disse økonomiske Spørgsmaal passede bedre under Tillægsbevillingsloven end under Grundloven. Men dér har Formanden jo absolut det afgørende Ord.

Med Hensyn til Valgdagens Resultat er der for mig ingen Tvivl om, at Valget var paaavirket af øjeblikkelig foreliggende Forhold, og at det mere end et Valg om partipolitiske Programpunkter og partipolitiske Ideer var et Valg om Øjeblikkets økonomiske Forhold og et Udtryk for den Opfattelse, at det vist var tryggest at skifte; og nu vil jo Vælgerne erfare, om de havde Ret i den Afgørelse, de traf. Om det med Hensyn til Opretholdelse af Arbejdsro og Tilvejebringelse af økonomisk gunstige Forhold i Landet for Erhvervene, for den enkelte, for Forbrugerne o. s. v. var bedre at skifte — alt dette vil man erfare. Og hvis de Herrer, som nu danner Regeringen, har Held til at føre en Politik, som styrker Erhvervene økonomisk, som bringer os gennem Arbejdsurolighedernes Vanskelighed — ja, saa vil de ogsaa høste Frugten deraf paa den kommende Valgdag; og overalt, hvor de forsøger at opnaa Forbedring af Tilstanden ved Midler, som vi finder hensigtsmæssige og tjenlige, vil de ogsaa finde os rede til at yde dem Støtte, selv om de skulde finde andre Veje end dem, vi hidtil har fulgt. Det bliver kun et Spørgsmaal om, hvad vi anser for at være rigtigt overfor den øjeblikkelige Situation, om hvilken jeg tror, at der et Sted er blevet sagt et sandt Ord, nemlig at den i høj Grad opfordrer til at se paa hvert enkelt foreliggende Tilfælde uden at være hildet i bestemte Doktriner, idet Verdensforholdene er af en saa mægtig Art, at man maa besvare de forskellige Spørgsmaal, som Verdensforholdene rejser, efter en nøje Undersøgelse af Øjeblikkets Problemer.

Den Maade, hvorpaa Valget hidførtes, og den Maade, hvorpaa Valget derpaa kom til at forløbe — alt dette har vi ført en stor Forhandling om her paa Rigsdagen,

og en Repetition deraf tror jeg ikke er nogen som helst Nytte til. Jeg vil gerne med Hensyn til det forfatningsmæssige sige, at jeg tror, det vil være meget hensigtsmæssigt, om Venstre ikke sætter sig fast i den Opfattelse, at det er en ønskelig Ordning, at der af uansvarlige Kræfter gribes ind i Landets Politik, og at Opløsningsretten benyttes paa den Maade, hvorpaa den benyttedes den 29. Marts. Jeg tror ikke, det er heldigt for vor konstitutionelle Udvikling, og det er ingenlunde i Overensstemmelse med Venstres konstitutionelle Ideer, hvis de sætter sig fast i denne Opfattelse. Overhovedet er jo Opløsningsretten et i Demokratierne uhyre omtvistet Middel. De fleste republikanske Demokratier forkaster den; ogsaa et monarkisk Demokrati som Norge forkaster Opløsningsretten. Men vi for vort Vedkommende har altid anset det for rigtigt, at der var en Opløsningsret. Men denne Opløsningsret maa knyttes nøje til vort parlamentariske System, og en Benyttelse af Opløsningsretten ved udefra hidkaldte Kræfter strider imod Parlamentarismens Princip. Jeg for mit Vedkommende mener, at det betænkeligste ved det, der skete den 29. Marts, var det, at Oppositionens Førere ikke var rede til at overtage Ansvar for det. I saa Fald vilde Parlamentarismen vel have vejet ud fra sit sædvanlige Leje her i Landet, men man vilde ikke have været udenfor al parlamentarisk Statsskik, selv om den almindelige Paaberaabelse af England urigtigt tillægger Opløsningsretten den Betydning i Landets politiske Historie, som man fremhæver saa ofte. Det er jo saa uhyre faa og saa overordentlig uklare Tilfælde, hvor i Englands Historie Opløsningsretten er benyttet af et Mindretal i Parlamentet til at fremkalde et Valg. Jeg tror, det vilde være særdeles ønskeligt, om vi, efter hvad der her er passeret, kunde enes om i Forfatningen at fastslaa, hvorledes det parlamentariske Grundlag her bør ligge sikrest for vor Fremtid.

Hvad angaar selve Grundlovsændringen, blev den i sin Tid af daværende Statsminister Zahle fremsat med Erkendelse af, at den daværende Regering ikke vilde være i Stand til at gennemføre andre og mere vidtrækkende Grundlovsændringer end dem, man kunde formaa begge eller et af de daværende oppositionelle Partier til at slutte sig til, og at det var nødvendigt at tilvejebringe en Grundlovsændring. Den Forskel i politisk Flertalsstilling, som da fandtes i Tinget, gjorde